

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
Természetvédelmi mérnök Szak

**Védett növényfajok Balatongyörök déli részének nedves
élőhelyein**

Belső konzulens: Dr. Bódis Judit
egyetemi docens

Készítette: **Kiss Rebeka**
NT5CF4
nappali tagozat

Intézet/Tanszék: Vadgazdálkodási és
Természetvédelmi Intézet
Természetvédelmi Biológia
Tanszék

Készthely
2022

A Balaton északi partján lévő települések esetében elsősorban a turizmusra, esetleg a szőlőkre és a finom borokra asszociálunk. Ugyanakkor ezeken a településeken is ott vannak az egykori tájhasználat nyomai és a mai problémák megoldási lehetőségeinek keresése közben kialakuló táji változások. A kistáj vegetációját, ahol a kutató munkám végeztem, a domborzati viszonyok és a mikroklíma mellett az erős a kultúrhatás alakítja, ősidők óta lakott az itteni parti sáv.

Mintaterületem Balatongyörök település déli része volt, ahol a nedves réteket és nádasokat jártam be védett növényfajokat keresve. A területen két olyan élőhelytípust találtam, amikkel külön is foglalkozom. Az egyik, a település déli részén, a 71-es főút mentén található egykori dolomit bánya. A másik terület a Balaton partján lévő zagykazetták, amelyek a Balaton parti nádasban kerültek kiépítésre. A balatoni kerékpárút és a vonyarcvashegyi Szent Mihály- kápolna határolja őket.

A dolgozatomban a vizsgált területen talált védett növényfajokat mutatom be. Összesen tizenkettő védett fajt említhetek meg, amik a következők: mocsári tőzegpáfrány (*Thelypteris palustris*), molyhos madárbirs (*Cotoneaster tomentosus*), árlevelű len (*Linum tennifolium*), mocsári kocsord (*Puccinellia palustris*) Sziki árokvirág (*Samolus valerandi*), szőke oroszánfog (*Leontodon incantus*), Bugás sás (*Carex paniculata*), mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*) Széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*), piros madársisak (*Cephalanthera rubra*). Fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*), hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*).

Emellett a két vizsgált területet is részletesen bemutatom. A Balatongyörökön levő iszapkazetták létrejöttének egyik oka a vízminőség javítása volt, aminek érdekében több beavatkozást is végeztek az elmúlt évszázad második felében. Ezen kívül a hajózási és fürdési feltételek javítása érdekében is fenntartó jellegű kotrásokat is végrehajtottak. A kotrás során az egyik legjelentősebb környezeti hatást a kikotort iszap elhelyezése jelentette, mivel azt a part mentén kialakított tározókban helyezték el. Az iszapelhelyezés hatott a Balaton vízi-, és vízparti élővilágára, környezeti hatásai sokrétűek voltak, visszafordíthatatlan változást is eredményeztek a parti ökoszisztémákban. A kotrandó iszap mennyiség elhelyezésére állami tulajdonú területek kerültek igénybevétele, így kerültek a zagykazetták a Balaton tómedrébe. Ezek a part menti területek jórészt nádasok voltak. Az elmúlt években a balatongyöröki zagykazettát újra üzembe helyezték, a Balaton medrének kotrása hamarosan újra elkezdődik. Kitermelt iszap hasznosítására több elképzelés is van. Az egyik ilyen a kis értékű, mély fekvésű partközeli területek feltöltése és azokon való zöldterület létesítése, a másik az ipari vagy mezőgazdasági hasznosítás, kiülepedés és bevizsgálás után.

A másik terület, ahol a legtöbb védett növényt találtam, a balatongyöröki dolomit bánya volt. A légi felvételek tanúsága szerint már 1959-ben láthatók a kőfejtés nyomai. A bánya mellett, Balatongyörök felől végig láthatók a keskeny parcellák, amiket használtak a falusiak, valamint a kaszálók és a legelők is. Jól kivehetők azok a csapák is, amik a legelőről érkező állatok után keletkeztek. Maga a bánya a falu legelőjén nyílt meg, az állatok a légi fotó alapján még kijártak akkor is, amikor már üzemelt a kőfejtő. Mára a bányaudvart leginkább télisás borítja, egyes helyeken időszakosan kiszáradó kis tavak alakultak ki. A terület köré sűrűn ültetett fekete fenyők egy része a vízborítás miatt elpusztult, de a bánya oldalában sűrű állományt képeznek.